

وزارة الدفاع
MINISTRY OF DEFENSE

BÜLTEN

Al Sharq Haftalık

11 Ağustos 2023

TÜRKİYE

Türk Savunma Firmaları, Suudi Arabistan ile İşbirliğini Derinleştiriyor

Türk savunma firmaları Baykar, Aselsan ve Roketsan, Ankara ile Riyad arasında savunma iş birliğini derinleştirmek amacıyla Suudi Arabistan ile yeni anlaşmalar imzaladı. Yeni ihracatların önünü açan bu son anlaşmalar, Türkiye'nin önde gelen insansız hava aracı üreticisi Baykar'ın Temmuz 2023'te Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Körfez gezisi sırasında Suudi Arabistan ile savunma sanayi noktasında ülke tarihinin en büyük sözleşmesini imzalamasından sonra gerçekleşti.

Aselsan ve Roketsan da Baykar'ın son atağına katıldı ve Suudi Arabistan Askeri Endüstrileri (SAMI) ile Mekanik Sistemler için mutabakat anlaşmaları imzaladı. Başta Baykar olmak üzere Türk savunma firmalarının, Suudi Arabistan firmalarıyla savunma sanayinin yerelleştirilmesi girişimlerinde ve teknoloji transferinde iş birliği yapması bekleniyor. İmza töreni, Suudi Arabistan Savunma Bakanlığı bünyesinde Riyad'da gerçekleştirildi.

Taliban Heyetinin Ankara Ziyareti

Bir Taliban heyeti, Afganistan'ın Ekonomik İlişkilerden Sorumlu Başbakan Yardımcısı Abdülgani Birader başkanlığında Ankara'yı ziyaret etti ve Türkiye Dışışleri Bakanı Hakan Fidan ile görüştü. Taraflar toplantıda bölgesel gelişmelere odaklandı ve ticaret angajmanını derinleştirmek ile ekonomik iş birliğini zenginleştirmek için neler yapılabileceğini görüştü. Dışışleri Bakanı Fidan, Türk yatırımcılarının Afganistan'daki yatırımlarının teşvik edileceğini ve bu noktada iki ülke arasındaki görüşmelerin her iki taraf arasında devam edeceğini söyledi.

SURİYE

Beşşar Esed Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Görüşmeyi Reddediyor

Suriye rejimi lideri Beşşar Esed, çarşamba günü Sky News Arabia'ya verdiği bir röportajda, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın koşulları altında kendisi ile görüşmeyeceğini söyledi. Esed'e göre, Suriye'nin Erdoğan ile yapacağı bir görüşmeden beklentisi, Türk askerlerinin Suriye topraklarından çekilmesi iken Erdoğan'ın ana hedefi, Türk 'işgalini' Kuzey Suriye'de meşrulaştırmak. Rejim lideri ayrıca, Türkiye'yi Suriye'de 'terörün' ana destekçisi olmakla suçladı. Bunların yanı sıra Esed, elektrik, okul ve ilacın bulunmadığı bir durumda Suriyeli mültecilerin ülkelerine dönemeyeceğini ileri sürerek, mültecilerin Suriye'ye dönmesine karşı isteksizliğini de gösterdi.

Esed'in açıklamaları ve süregiden inatçılığı, Türkiye'nin Suriye kaynaklı problemlerini rejimle tam teşekküllü bir normalleşme süreciyle çözemeyeceğini açıkça ortaya koyuyor. Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar, sınır güvenliği ve YPG/PYD'ye karşı ortak bir mücadele olasılığı nedeniyle, Türkiye rejimle uzlaşmaya çalışıyor. Türk tarafının çabaları özellikle 2022'nin sonlarında arttı. Bu zaman diliminde Türk yetkililer, dönemin Savunma Bakanı Hulusi Akar da dahil olmak üzere, Moskova'da Rusya himayesinde Suriyeli meslektaşlarıyla bir araya geldi. Mayıs 2023'te de dönemin Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu da rejimin Dışışleri Bakanı Faysal Mikdad ile Moskova'da buluştu.

Ancak Rusya'nın baskısına rağmen, Suriye rejimi sürekli olarak Türkiye'nin normalleşme çabalarını, Türk askeri birliklerinin Kuzey Suriye'den çekilmesi ve Ankara'nın Suriye muhalefetine desteğini kesmesi gibi ön koşullar öne sürerek engelledi. Ankara, bahse konu ön koşulları kabul edilemez buldu. Sonuç olarak, taraflar arasındaki görüşmeler şu ana kadar olumlu bir sonuç vermedi.

Suriye, İnsani Yardım Geçişi İçin BM'ye İzin Veriyor

Geçtiğimiz salı günü Birleşmiş Milletler (BM), Suriye rejimi ile bir uzlaşuya vardığını duyurdu ve insani yardım teslimatlarının Türkiye'den Kuzeybatı Suriye'ye Bab el-Hava sınır kapısı üzerinden önümüzdeki altı ay için yeniden başlayacağını açıkladı. BM tarafından uzlaşıyla ilgili detaylar belirtilmedi. Mevzubahis sınır kapısının faaliyetleri, Rusya'nın BM Güvenlik Konseyi'nde Suriye'ye insani yardım teslimatı yetkisinin uzatılmasını veto etmesi nedeniyle temmuz ayının ortasında durmuştu. Suriye rejimi, Bab el-Hava sınır kapısı üzerinden insani yardımların teslimatının devam etmesi için ön koşullar öne sürmüştü. Bununla birlikte BM, bu koşulları kabul edilemez bulunduğu için insani yardımların geçişi haftalardır durmuş vaziyette idi. Son günlerde ise rejimin dayattığı ön koşulları gevşetmiş olduğu görüldü. İdlib'deki Bab el-Hava sınır kapısı, Suriye'de yerinden edilmiş milyonlarca insan için adeta bir can simidi görevi görüyor.

Bab el-Hava sınır kapısının yanı sıra, Kuzey Suriye'ye insani yardım, Bab el-Salame ve al-Rai geçişleri üzerinden de 13 Kasım 2023'e kadar teslim edilebilecek. BM, bu iki sınır kapısını, Şubat 2023'te Suriye ve Türkiye'yi vuran trajik depremin ardından kullanmaya başladı. Ancak Suriye'nin bu iki geçiş için verdiği izin 13 Ağustos'ta sona eriyordu.

İnsani yardımların teslimi konusu, Suriye rejimi, Rusya ve BM arasında tartışmalı bir konu olageldi bugüne dek. Rusya, BM'nin Suriye'ye insani yardım yetkisinin uzatılması gündeme geldiğinde sürekli olarak BM Güvenlik Konseyi'ndeki veto hakkını kullanmakta. Rusya'nın bu vetolardaki temel amacı ise rejimin meşruiyetini artırmak. Suriye rejimi, ülkeye giren insani yardım malzemeleri üzerinde tam bir kontrol kurmayı uzunca bir süredir istiyor. Ancak Şam rejimi, insani yardımı manipüle etmesi ve yardımları kendisine yakın kişilere aktarması ile biliniyor ki durum da Kuzeybatı Suriye'deki ihtiyaç sahibi insanlar arasında korkuya neden oluyor.

İsrail'in Şam'a Yönelik Saldırısı

Geçtiğimiz pazar günü, İsrail savaş uçakları bir kez daha Şam'a yönelik hava saldırıları düzenledi ve Suriye devlet medyasına göre 4 Suriye rejimi askeri saldırıda hayatını kaybetti. Ayrıca, Suriye İnsan Hakları Gözlemevi, İsrail saldırısında iki yabancı milisin de öldüğünü belirtti.

İsrail Suriye’de sürekli olarak hava saldırıları gerçekleştiriyor. Birçok uzman, Rusya-İran rekabeti nedeniyle, Moskova’nın İran destekli milislere İsrail’in saldırmasına göz yumduğunu iddia ediyor. Rusya, Suriye’ye hava savunma sistemleri yerleştirmiş olmasına rağmen, İsrail saldırılarına karşı koymak noktasında bunları kullanmıyor ki Rusya-İsrail ilişkilerinin iyi olduğu da biliniyor. Her ne kadar İran ve Rusya, Suriye krizi sürecinde Esed rejiminin iki sağlam destekçisi olsa da Moskova, İsrail’in İran destekli milislere karşı hava saldırıları düzenlemesini engellemeye istekli görünmüyor. Öte yandan, Suriye rejimi ve destekçileri, İsrail saldırılarını, Arap halkları ve hükümetleri gözünde meşruiyetini artırmak amacıyla kullanıyor. Bunu da ‘Siyonist varlık’ karşıtı direniş retoriğini yaygınlaştırarak yapmaya çalışıyorlar.

İŞİD, Suriye’de 10 Rejim Askerini Öldürdü

Rakka’da İŞİD’in gerçekleştirdiği saldırıda en az on Suriye rejim askeri öldü. Farklı gözlem platformlarına göre, bazı askerler de yaralandı ki bu durumun önümüzdeki günlerde kayıp sayısını artırması bekleniyor. Mart 2019’da elindeki son toprağı da kaybetmesinden bu yana terör örgütü İŞİD, sürekli olarak Suriye rejim güçlerine, Rus birliklerine ve YPG liderliğindeki Suriye Demokratik Güçleri’ne ülkenin çöl bölgelerinde saldırılar düzenlemekte ve bahse konu taraflara kayıplar verdirmekte. Teritoryal yenilgisinden bu yana, örgüt gerilla savaşı taktiklerini benimsemiş durumda ve Suriye’de sürekli olarak vur-kaç saldırıları düzenliyor.

SUUDİ ARABİSTAN

Suudi Arabistan, Ukrayna Konulu Görüşmelere Ev Sahipliği Yaptı

Geçtiğimiz cumartesi günü, Suudi Arabistan, Ukrayna krizine son vermede yardımcı olabilecek prensipleri tartışmak üzere Cidde’de gerçekleşen bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Rusya, daha önce Ukrayna’nın savaşı sona erdirmeye formülünü reddettiği için katılımcı ülkeler arasında yer almadı. Buna karşılık, Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky, Cidde’deki toplantıya katıldı. Suudi Arabistan’daki toplantının Rusya-Ukrayna çatışması için kayda değer bir sonuç üretmesi öngörülüyordu. Ancak toplantı Riyad’ın son dönemdeki iddialı hedeflerine hizmet etti. Son yıllarda Suudi Arabistan, dış politika seçeneklerini çeşitlendirme yolunda ciddi adımlar atıyor. Velihaht Prens Muhammed Bin Selman (MbS) liderliğindeki Suudi Arabistan, 2030 Vizyonu çerçevesinde yumuşak gücünü artırmayı amaçlıyor. Buna paralel olarak MbS, Suudi Arabistan’ın uluslararası düzeydeki imajına olumlu katkıda bulunacak adımlar atmaya çalışıyor.

İRAN

ABD Denizcileri ve Deniz Piyadeleri, İran Gerginliği Nedeniyle Kızıldeniz’e Konuşlandı

ABD Beşinci Filosu pazartesi günü, bölgedeki askeri varlığını artırma ve “İran’ı gemilere ve petrol tankerlerine el koymaktan caydırma” planının bir parçası olarak üç binden fazla Amerikalı denizcinin Orta Doğu’ya geldiğini duyurdu. Filo sözcüsü Tim Hawkins, konuşlandırmanın “bölgesel deniz güvenliğine yönelik güçlü ve kararlı taahhütlerinin” altını çizdiğini belirtti.

ABD ordusu, İran'ın son iki yılda bölgede yaklaşık 20 gemiyi alıkoyduğunu veya ele geçirmeye çalıştığını iddia ediyor. Washington, güçlerinin 5 Temmuz'da İran'ın Umman açıklarında uluslararası sularda petrol tankerlerine el koymaya yönelik iki girişimini engellediğini, Tahran'ın ise ertesi gün bir ticari gemiye el koyduğunu duyurdu. İran, nisan ve mayıs başında karasularında bir hafta içinde iki tankere el koydu ve Kasım 2022'de İsrail'e ait bir tankere insansız hava aracı saldırısı düzenlemekle suçlandı.

İSRAİL

Netanyahu, İran'ı Caydıracak Bir Askeri Tehdit Çağrısında Bulundu

İsrail Başbakanı Netanyahu, ABD Kongresinde İsrail lobisine yakın Demokrat Parti milletvekilleriyle yaptığı bir görüşmede, "Bizim için en önemli şey İran için gerçek bir askeri tehdit oluşturmak ve diğer her şey başarısız olursa bu askeri tehdidi kullanmaktır" dedi ve şunu ekledi: "Biz anlaşma olsun veya olmasın kendimizi korumak için elimizden gelen her şeyi yapacağız."

Bu toplantıya, ABD Temsilciler Meclisi'ndeki Demokratların lideri Hakim Jeffries ve Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi (AIPAC) başkanı Michael T. McCaul liderliğindeki 24 kişilik Kongre üyesi bir grup katıldı. Geçen yılın Eylül ayından itibaren, küresel güçlerin (ABD, Rusya, İngiltere, Almanya, Çin ve Fransa dahil) Tahran'la 2015 nükleer anlaşmasını yeniden tesis etmeye yönelik ortak çabaları, Batı'nın İran'ın nükleer silah üretme noktasındaki hızlı ilerlemesinden duyduğu endişeler nedeniyle zorluklarla karşılaştı.

LİBYA

Libya Devlet Yüksek Konseyi Yeni Liderini Seçti

BM destekli, durağan bir siyasi sürecin ortasında, Libya'daki güç dinamiklerini yeniden şekillendirme çabaları devam ediyor. Geçen pazar günü, Libya Devlet Yüksek Konseyi (DYK), Halid el-Mişri'nin yerine Muhammed Takkala'yı yeni başkan olarak seçti. DYK, 2015 Libya Siyasi Anlaşması'nın bir parçası olarak kurulan ve BM'nin aracılık ettiği barış görüşmelerinin ardından onaylanan bir danışma kurulu. Seçim yasaları üzerindeki anlaşmazlıklar, başlangıçta Aralık 2021 için planlanan genel seçimlerin yapılmasını sürekli olarak erteledi. Buna rağmen Temsilciler Meclisi'nin geçici hükümet seçimleri için bir yol haritası taslağında değişiklik yapıp bunu onaylamasıyla bazı hareketlenmelerin olduğu geçen haftalarda görüldü.

Geçen hafta, DYK üyeleri dört cumhurbaşkanı adayı için iç seçimler düzenledi. Bunlar El-Mişri, Takkala, Nayima el-Hami ve Naci Muhtar idi. El-Mişri ilk turda en çok oyu aldı; ancak hiçbir aday 66 ve üzeri oy alamadığı için ikinci tura gidildi. Bu turda Takkala 67 oyla galip gelirken, el-Mişri 62 oy aldı. Mesud Abid ve Ömer el-Ubeydi, Takkala'nın yardımcıları olarak seçildi. Başkan pozisyonu, DYK tüzüğüne göre yıllık seçimlere tabi. Bazı analistler, el-Mişri'nin bu yenilgisinin Hafter'i bulunduğu ülkenin doğu bölgesinde, yani Akile Salih'in yerini alacak yeni bir Temsilciler Meclisi sözcüsü için seçimler yapmaya zorlama noktasında teşvik edebileceğini belirtiyor. Bu noktada bir kampanyanın önümüzdeki günlerde ivme kazanacağına inanılıyor. Eğer durum bu şekilde gelişirse, Libya'da son dönemdeki seçim umutlarına bir darbe gelebilir.

AL SHARQ STRATEJİK DÜŞÜNCE KURULUŞU HAKKINDA

Al Sharq Stratejik Düşünce Kuruluşu, demokratik katılım, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog ve sosyal adalet ideallerini teşvik etmek amacıyla, tarafsız ve titiz bir yaklaşımla araştırma yapmayı üstlenen bir düşünce kuruluşudur.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6

No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul /

Türkiye

Telefon: +90 212 603 18 15

Faks: +90-212-603 1665

E-posta: info@sharqforum.org

research.sharqforum.org

SharqStrategic